

Ulvkisbosjön

Kungshögs fäbodstugor

Här låg socknens största fäbod med 17 "rökar", hus som hörde till 17 olika hemman i See, Gryt, Bro, Finnäs och Bergs byar i Österfärnebo.

Kungshögstornet

En fantastisk utsikt väntar den som beger sig upp i Kungshögstornet som varit både brandbevaknings- och luftbevaknings-torn! Här kan du klara dagar till och med se Uppsala domkyrka skymta i fjärran.

Kungshögstornet ligger på toppen av Kungshögshällarna, 183 meter över havet. 1929 byggdes ett brandbevakningstorn och en vaktstuga på bergets topp. Området är idag naturreservat. Enligt beskrivningen var syftet med skyddet att bevara "ett stycke vildmark dit allmänheten söker sig för att fägnas åt de vida utsikterna och de uråldriga tallarna". Utsikten är som sagt imponerande och här växer mycket riktigt gammal hällmarkstallskog. Vissa träd kan vara så gamla som 350-400 år.

Dansarvallen

En av de största dansarvallarna i Österfärnebo fanns intill Kungshögs fäbodan. Lars Selander (1865-1937) berättade så här:

”Förr i tiden hade ungdomen dansvallar i olika socknar. Det var vid stora fäbodan som de brukade samlas. I Färnebo fann det en sådan vall vid Kungshögs fäbodan. Vid Mickelsmäss varje år var det en dans vid Kungshögarna och då kom ungdomen dit från åtminstone fyra socknar – Årsunda, Torsåker, By och Färnebo. Då var det ett rörligt liv med skjutsar och kärror vid vallen och efter vägen dit, det är då säkert. Mest red de väl också och när de kom fram band de hästarna sina vid träd i skogen runt vallen. Men går man upp till vallen och tittar nu får man se att det växer inte ett grönt strå där. Lingoriset växer till kanten av vallen men inte längre. Det är en förbannelse som vilar över den platsen. ”Vår Herre lät inte ett grönt strå växa där för det var så syndigt där” sa Säll-Far i Berg åt mej. Hur det gick till när den platsen blev förbannad det vet då alla som var med. Men nu är det ingen som lever av dem. Säll-Far, han kunde berätta om det han.

Det var en Mickelsmäss och dansen var i Kungshögarna som vanligt. Ungdomen kom i stora skaror och dansen började och musiken hördes långt omkring i skogen där. Rätt som det var så kom en ryttare på en svart hingst. Han band hästen vid ett träd, han som de andra ryttarna. Sen gick han rakt upp till spelmännen och sa ”Spelmän, spel upp! Den skönaste flickan som i dansen är, hon hör mej till”. Med det gick han åstad och bjöd upp en av flickorna. De kallade henne för Liss-Anna och hon var från Berrek. Hon följde med honom och så dansade de bra länge. Men när de började titta lite mer på det dansande paret så tyckte de att det såg lite underligt ut, för de började till att sväva i luften och inte ta backen. När han började komma så högt med Liss-Anna, som de andra var långa, då försvann ett och annat par från vallen för då tyckte de att det började bli kusligt. Sen såg de hur Liss-Anna och främlingen försvann ovanför talltopparna. De virvlade som en virvelvind. Det var Hin-Håle själv, det är säkert det, för de som hann se riktigt sa att han hade en hästhov istället för riktig fot på ett ben. Det blev en uppståndelse på vallen och alla rusade till hästarna och red därifrån i galopp. Efter den dagen blev den dansarvallen övergiven och det var inga spelmän mer som spelade upp till dans där längre.

Några dagar efter den här händelsen såg två fäbodkullor Liss-Anna sitta vid en sjö vid Kungshögarna och gråta. De ropade ”Varför gråter du, Anna? Kom över till oss.” Men då försvann hon och sen har ingen sett till henne. ”Hon blev bergtagen”, sa Säll-Far.

Den sjö, där de såg Liss-Anna, kallas för Liss-Annas sjö. Det är en källa där med, och den kallar de för Liss-Annas källan.”

Ur: Sällsamheter i Gästrikland. Tord Andersson 1989. Texten är ”översatt” till rikssvenska från Österfärnebomål.